

KEHITYSPSYKOLOGIA

Terhi Koskell

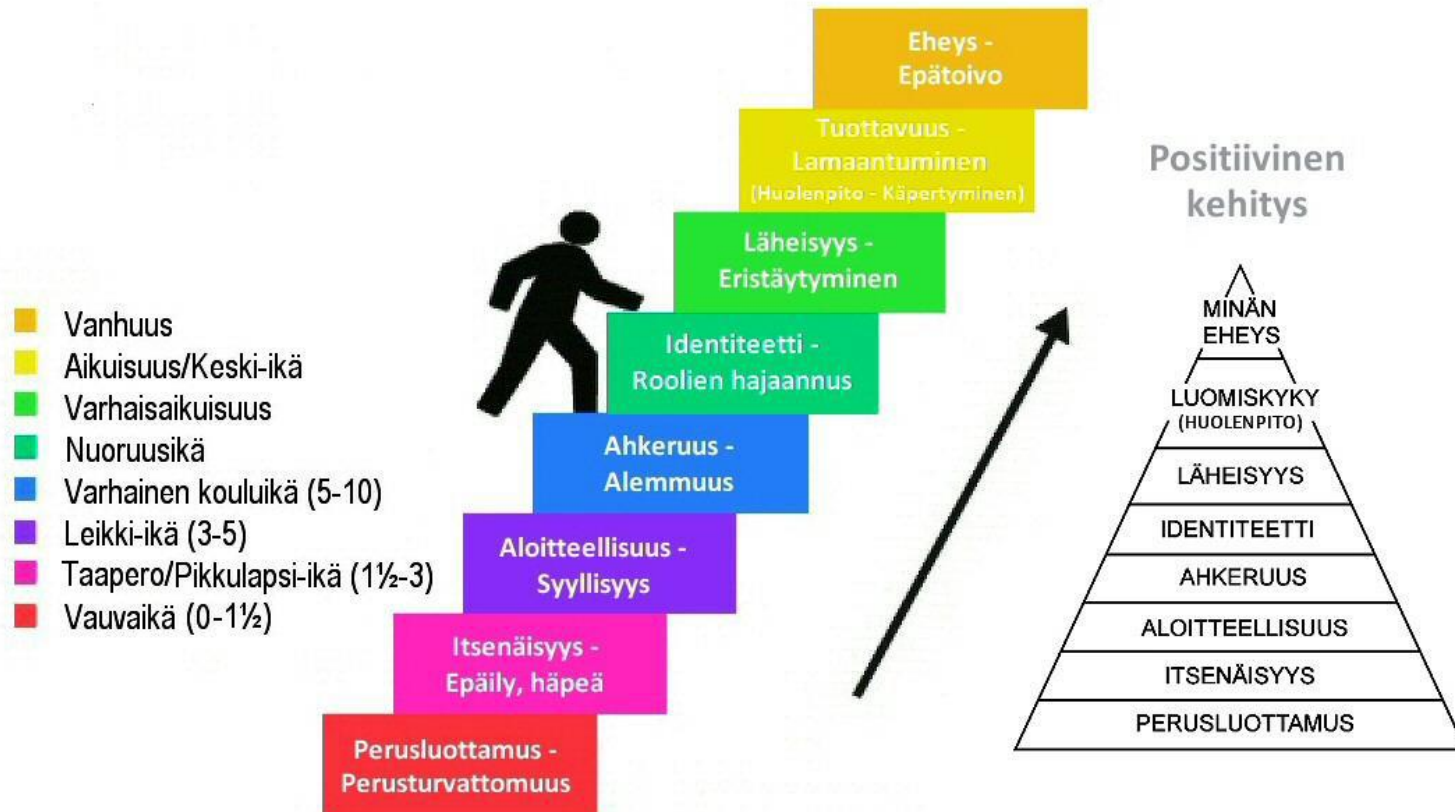

ALUKSI

- Kehityspsykologian tehtävänä on kuvailla ja selittää sitä, millaista on tyypillinen ihmisen psyykkinen kehitys, millaisia kehitystehtäviä eri ikäkausiin liittyy, millaisia poikkeamia eri kehitysvaiheissa voi ilmetä, ja millaisia vaikutusmekanismeja ja syyseuraussuhteita on erilaisten kehityskulkujen taustalla.
- Tunnetuimpia kehityspsykologisista vaiheteorioista ovat **Erik H. Eriksonin** psykososiaalisten kriisien teoria ja Robert Havighurstin kehitystehtävä -teoria. Kummatkin teoriat pohjautuvat ihmisen elämänkaaren vaiheisiin.
- Ehkä eniten siteerattu psykososiaalinen teoria on E.H. Eriksonin kehitysteoria. Hän on luokitellut psykososiaalisen kehityksen kahdeksaan vaiheeseen, joissa biologiset ja sosiaaliset muutokset aiheuttavat ns. psykososiaalisen kriisin.
- Kehityshaasteita voidaan kuvailla prosesseina, joissa yksilö käy läpi jotain muutosta saavuttaakseen uusia asioita.
- <https://www.youtube.com/watch?v=aYCBdZLCDBQ>

Erik H. Erikson: Psykososiaalisen kehityksen vaiheet (kriisit)

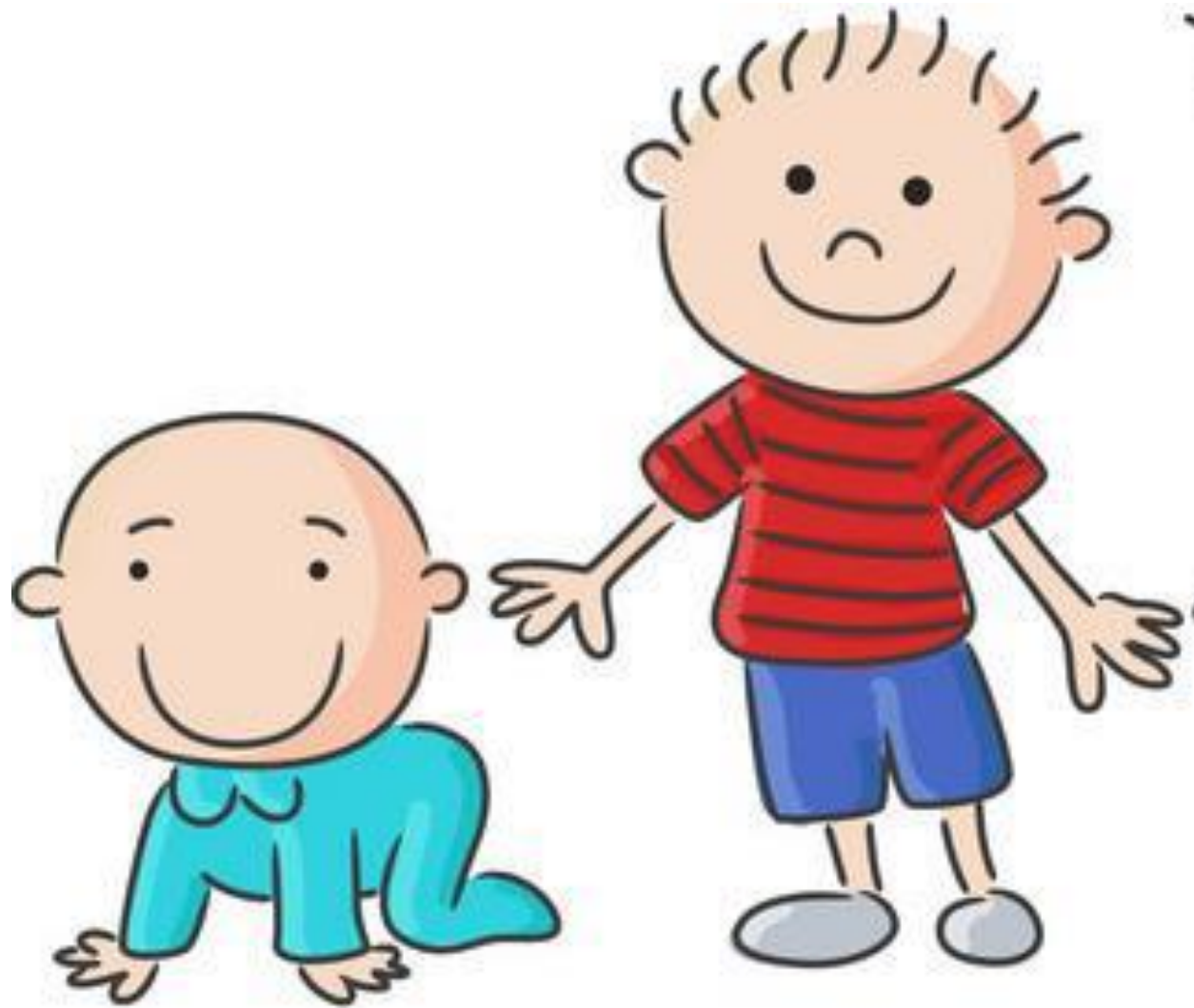

- elämänskaarella 8 kehitysvaihetta ja kriisiä (kehityshaastetta)
- taustalla psykoanalyttinen näkökulma (varhaiset vaiheet vaikuttavat myöhempään elämään)
- vaiheen/kriisin läpikäynti vaikuttaa seuraavan vaiheen läpäisemiseen
- "nuoruus on toinen mahdollisuus" -> mahdollisuus korjata aikaisempien vaiheiden epäonnistumisia

LAPSUUS

- Lapsuus on jaettu psykososiaalisen kehityksen osalta useampaan vaiheeseen ja jokaiseen liittyy oma kriisinsä.
- Kiintymyssuhteiden syntyminen.
- Turvallisuuden kokeminen lapsena heijastuu myöhempien elämänvaiheiden ihmissuhteisiin ja toimii mielenterveyttä suojaavana ja ylläpitävänä taustatekijänä.
- Keskilapsuuden aikana lapselle alkaa muodostua varsin selkeä kuva itsestään oppijana.
- Lapselle kehittyy myös oma tahto, joka auttaa kehittämään tunteen itsenäisyydestä.
- Koulun aloittaminen laajentaa lapsen elämänpiiriä ja siirtää huomion leikeistä oppimiseen.
- Oppimisen kautta lapsi saa kokemuksia kyvykkyydestä, myönteinen minäkäsitys kehittyy ja hän oppii myös sietämään vastoinkäymisiä.
- Kavereiden merkitys korostuu kouluiässä.
- Lapsi jäsentää havaintojaan ja oppii uusia asioita kielen avulla. Puheesta tulee sosiaalisen vuorovaikutuksen väline sekä reitti ilmaista ajatuksiaan ja tunteistaan.
- Sosiaaliset taidot kehittyvät voimakkaasti.

NUORUUS

- Nuoruuttaan elävän minäkuvaan, itsetuntoon ja elämän valintoihin vaikuttavat vahvasti lähiympäristö, perhe, ja ystävät
- Nuoruusikä on suhteellisen pitkä ajanjakso ihmisen kehityksessä ja sen aikana yksilö käy läpi merkittäviä biologisia ja psykososiaalisia muutoksia.
- Nuoruus jaetaan usein kolmeen eri vaiheeseen iän perusteella: varhaisnuoruuteen, keskinuoruuteen ja myöhäisnuoruuteen.
- Suurimmat fyysiset muutokset ajoittuvat yleensä varhais- ja keskinuoruuteen.
- Kehittyvä kokemus ulkomuodosta on myös osa persoonallisuuden kehitystä: se muokkaa nuoren minäkuva ja -käsitystä ja vaikuttaa joko myönteisesti tai kielteisesti riippuen siitä, miten nuori kokee ulkomuotonsa.
- Murrosikää värittävät myös erilaiset ihmissuhdekriisit, erityisesti suhteessa omiin vanhempiin ja auktoriteetteihin.
- Ystävyyssuhteisiin liittyy lojaalisuus ja läheisyys, saman ajattelumaailma (ideologian) jakaminen.
- Yhtenä kehitystehtävänä näyttäytyy koulutukseen ja ammatinvalintaan liittyvät ratkaisut ja niissä erityisesti siirtymävaiheet alakoulusta yläkouluun ja yläkoulusta toiselle asteelle sekä siitä joko ammattiin tai korkea-asteen koulutukseen.
- Ajattelutaidot kehittyvät merkittävästi toisen elinvuosikymmenen alussa. Erityisesti ajattelu kehittyy yhä abstraktimpaan suuntaan ja tulevaisuuteen suuntautuva ajattelu laajenee.

AIKUISUUS

- Aikuisikä kattaa varhaisaikuisuuden, keskiaikuisuuden eli keski-iän ja myöhäsaikuisuuden.
- Siirtymä nuoruudesta aikuisuuteen on ajanjaksona pidentynyt, varsinkin jos nuoruuden päättymisen ajatellaan olevan edellä mainittujen aikuisuuteen liittyvissä kehitystehtävissä onnistuminen.
- Aikuisuutta kuvataan monien roolien ja tehtävien yhteensovittamisen aikana.
- Merkittävimpiä kehitystehtäviä ovat ammattitaitoon liittyvät asiat ja perheen perustaminen.
- Itsereflektio kasvaa.
- Työelämän hektisyys ja paineet työ- ja vapaa-ajan tasapainottamisesta kasvattavat työikäisten stressiä.
- Aikuisuuteen kuuluu myös aikaisempien kehitysvaiheiden läpikäyminen, uuden elämänvaiheen hyväksyminen, persoonan ja itsetuntemuksen vahvistuminen ja vapautuminen.
- Aikuisuuteen kuuluu lisäksi generatiivisuus.
- Myöhäsaikuisuuden tai myöhäiskeski-iän merkittävin kehityskriisi lienee elämän rajallisuuden ymmärtäminen.

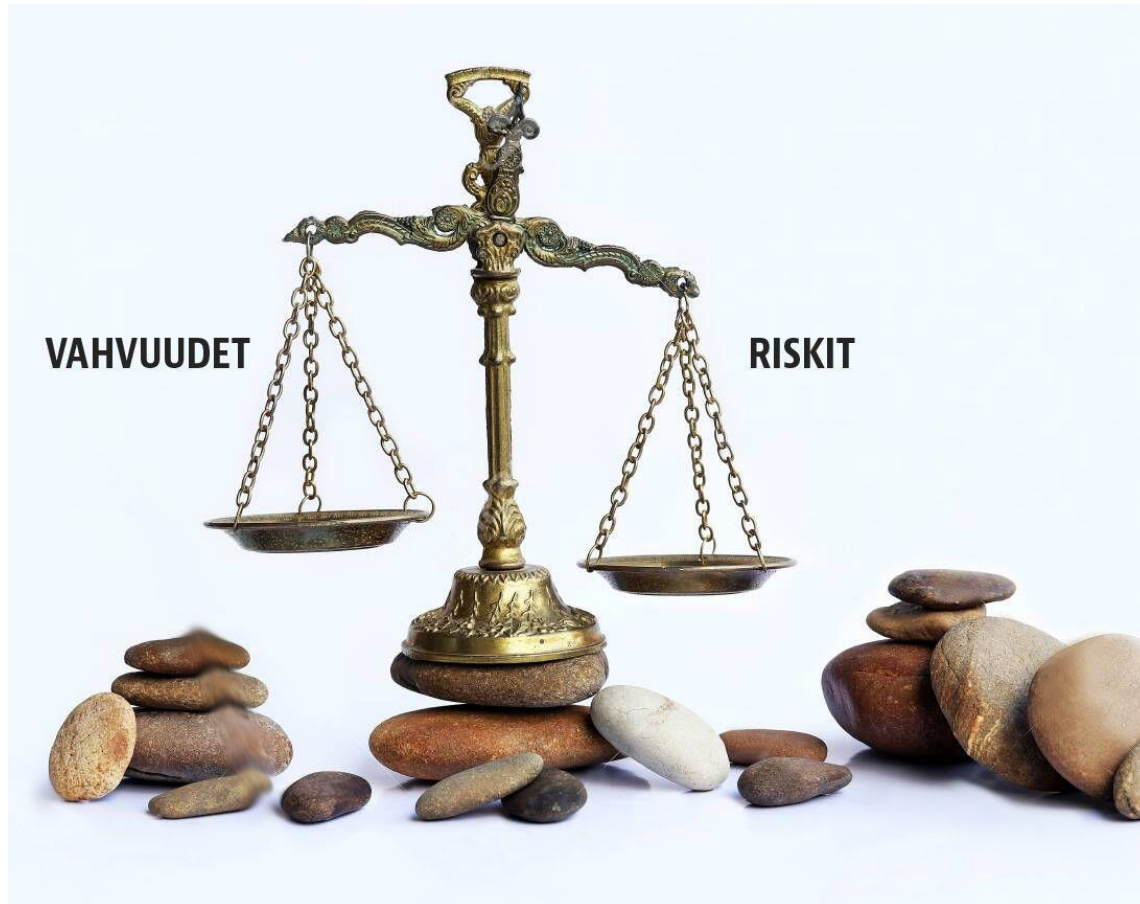

VANHUUS

- Vanhuus liitetään usein työelämästä vanhuuseläkkeelle jäämiseen.
- Vanhuuden määritelmää on viime vuosina uudistettu eli puhutaan kolmannesta ja neljännestä iästä.
- Voimavarat vähenevät.
- Elämän suuret teemat (elämän päättyminen ja elämän merkityksellisyys) nousevat ajankohtaisiksi teemoiksi.
- Ikääntymiseen kuuluu oleellisesti myös eletyn elämän pohtiminen ja sen hyväksyminen kaikkine iloineen, suruineen, saavutuksineen ja menetyksineen.
- Tässä elämänvaiheessa voi kokea ahdistusta ja epätoivoa.
- Vanhuuteen yhdistetään usein viisaus, joka on myös yksi universaaleista hyveistä.

- Ihmisen psykologiseen kehitykseen vaikuttaa yhtäaikaisesti valtava määrä erilaisia tekijöitä.
- Kaikki nämä voivat toimia myönteistä kehitystä tukevinä tekijöinä tai sitä mahdollisesti haittaavina.
- Luonnollisesti tämä toimii myös toisinpäin: todennäköisyys hyvinvoinnin pulmille ja kehityksellisille vaikeuksille kasvaa, kun riskitekijöitä on enemmän kuin voimavaratekijöitä.

KIITOS!

